

La desconfiança

Antoni Puigverd

Estem en l'època de la desconfiança. Totes les grans institucions socialitzadores són subvertides o burlades. Família, escola, religió i polis (la ciutat, la política) han perdut la capacitat de teixir i cohesionar la societat. La família ja no és la gran educadora. Es veu ja en criatures de 10 o 12 anys, encara púbers: pesa infinitament més el que imposen les xarxes socials que no pas la recomanació de les mares. La crisi de la institució escolar és visible en molts camps: la pèrdua de l'auctoritat del professor, el desprestigi dels coneixements i de l'esforç, el fetitxisme de la novetat, l'antagonisme entre el telèfon i el llibre. Etcètera. La implosió de l'escola és molt anterior al castròfic informe PISA, que aquests dies fa parlar tant. Deixarem de parlar-ne. Cada nou escàndol n'eclipsa un de vell. Des de l'ESO que sabem que l'ensenyament està avariata. Tant se'n ens en dona. Parlem per parlar. Ens n'avorrirrem i canviarem de tema.

Perduda a Europa la transmissió interge-

neracional, les religions cristianes, qüestionades des de la Il·lustració, van ser les primeres a caure. Ara també estan caient d'altres institucions, no per molt il·lustrades menys combatudes. En efecte, com es va veure amb els antivacunes, moltes branques de la medicina i de la ciència són qüestionades pel sentimentalisme, la sospita o la nostàlgia naturalista. El pacient dona llicons al metge. No són pocs els enginyers (per citar una professió racional) que busquen metges naturopàtics. Mentre la ciència és qüestionada, la tècnica progressa (IA) i l'ètica col·lectiva desapareix.

Fa dècades que el votant ha deixat de

Quin futur construirem si ja no compartim res més que el soroll i la fúria?

creure en la democràcia. Parlar de política és ara una passió identitària copiada del futbol. Com els altres de cada equip, els fanàtics d'un i altre signe es barallen, sobretot a Twitter. Mentrestant, la majoria de la població desconfia dels líders. Siguem sincers, qui confia en Aragonès, Sánchez, Scholz o Biden? Ni tan sols els seus votants, sotmesos al mal menor.

També les institucions socials, econòmiques o comercials han perdut reputació. Bancs? Clubs de futbol? Universitats? La borsa? Aquella marca que avui està de moda, demà serà satiritzada. Ara bé, per ventura són menys discutits el bitcoin, els influencers i les figures mediàtiques? Avui són a dalt i demà passen per la guillotina de les xarxes. Acabem de veure com n'és de fàcil destruir la reputació d'una reina.

Tot és sospitós. Tot és discutit. Ja ni la veritat dels fets pot ser objectivada. Mentides, relats i postveritats qüestionen els fets objectius. La confusió és espectacular. Ara bé: cap societat no pot sobreviure a la desconfiança continuada, cap societat no pot resistir molt de temps en completa confusió. La desconfiança respon a factors generals: a les trampes que el sistema econòmic es va fer el 2007-08, mentre ens arruïnava. A les trampes que es fa la política, prometent el que no pot donar, a l'aïllament individual, al nihilisme de butxaca que promouen els creadors culturals, al domini aclaparador de les xarxes socials, a la cultura de la queixa, a la sobreprotecció de la infantesa, a les fosques perspectives econòmiques, al pessimisme ecològic a la creixent hipocondria... Com si amb tots aquests factors no n'hi hagués prou, la publicitat, el periodisme i els polítics fabriquen diàriament diluvis de confusió. Les societats occidentals s'han ficat en un laberint. Quin futur construirem, si ja no compartim res més que el soroll i la fúria?●

Creumar llibres

Màrius Serra

El Govern danès ha aprovat una llei que castiga la crema de l'Alcorà, el llibre sagrat de l'islam. Qualsevol infractor pot ser condemnat fins a dos anys de presó. La llei parla de "tracte inapropiat de textos amb un significat religiós important" i la lletra menuda prohibeix cremar, profanar, trepitjar, estripar, tallar i apunyalat en públic textos religiosos i també en castiga la difusió d'imatges. El llarg debat parlamentari va establir que el principal objectiu de la llei és protegir els interessos i la seguretat nacional. Sembla clar que aquesta llei neix de la por, més que no pas de la bibliofília. D'altra banda, els símbols els carrega el diable i és probable que els piròmans aviat en trobin algun altre que cremi igual de bé.

Ens repugna la mera idea de cremar un llibre. Els que històricament n'han fet foguera representen la triple i: intolerància, ignorància i intransigència. La paradoxa és que ara els cremallibres associen aquestes tres is al llibre

Prohibeixen cremar, profanar, trepitjar i estripar textos religiosos

que cremen en nom de la llibertat i és probable que despartin les simpaties de molts feixistes europeus hereus d'altres bibliofogueres.

Però els llibres també neixen i moren, es guixen, es mullen, es fan malbé i, en darrer terme, es trinxen per aprofitar-ne el paper. Els llibres són mers intermediaris de les idees.

En la sèrie que Fragmenta Editorial publica sobre els deu manaments, l'editor Ignasi Moreta signa el segon: *No prendràs el nom de Déu en va*. Els cremallibres de tot arreu se l'haurien de llegir. S'hi argumenta que negar l'existència de Déu és una operació tan arrogant com afirmar-ne l'existència. Recollint el pensament religiós de Lluís Duch, Moreta extreu del segon manament que per menar una vida religiosa cal viure "com si Déu no existís". Una hipòtesis molt raonable que els costarà d'entendre als que viuen intensament "com si Déu existís".●

GARGOTS - KAP

Des de les pel·lícules més memorables de l'any que s'acaba són, essencialment, pel·lícules de processos judicials. A *Oppenheimer*, el creador de la bomba atòmica s'enfronta a una junta viciada i creada ad hoc dins de la Comissió de l'Energia Atòmica amb la intenció de retirar-li l'autorització de seguretat que li permetia treballar per al govern dels Estats Units. El film de Nolan reflecteix el que van explicar els testimonis de l'època, que fins i tot aquell home, que patia d'hibris a un nivell estratosfèric i una arrogància de titani, es va acoquinar quan va arribar el moment d'enfrontar-se a les preguntes tramposes que volien emmarcar-lo com un comunista políticament motivat contra el seu país.

L'altra pel·lícula de judicis de l'any, la magistral *Anatomia d'una caiguda*, es mou en un terreny domèstic però no menys polític, el de la parella, entesa aquí com a estat totalitari en el qual sempre perd algú. La protagonista,

Judicis viciats

Begoña Gómez Urzaiz

una escriptora acusada d'haver pogut causar la mort del seu marit, en general resisteix bé els embats d'un fiscal que té molt clar que el camí cap a la condemna passa per emmarcar-la com una depredadora bisexual i mala mare.

Amb la imaginació contaminada per aquests dos processos de ficció i, per què enganyar-nos, també amb el record del judici a Rosa Peral que articula *El cuerpo en llamas*, potser el producte audiovisual que ens ha donat més xerrameca aquest any, he seguit aquests dies les compareixences de les presidentes del MIT, Harvard i la Universitat de Pennsilvània davant el Congrés dels Estats Units. Aquí ha estat una congressista trumpista, Elise Stefanik, que en el passat no va dubtar a sostenir teories racistes com la del Gran Reemplaçament, que ha exercit d'acusadora malèvola, pintant les tres presidentes universitàries com a promotores d'un antisemitisme alineat, al seu cap, amb allò woke, per les protestes d'estudiants contra el genocidi a Gaza. Una ja ha dimitit i les altres dues, com informava Francesc Peirón, tenen un peu fora. Potser aquest episodi i d'altres que estan succeint des que va esclatar la guerra a l'octubre acabaran també en una ficció i llavors ho veurem claríssim: se'ls va perseguir.●